

verbreiding van boven af in deze omgeving te verwerpen. Of moet men een komma denken achter het woord later?

Zoals al gesuggereerd werd zijn de namen met het bestanddeel *bok* (en *ezel*) wellicht de oudste die er op de kaart staan. Ze verhouden zich nog als randverschijnselen t.o.v. *kniep* en bewaren misschien de herinnering aan het Larense bokje. Dat betekent echter niet, dat de heulbank zelf in die plaatsen ook zeer oud zou zijn. Men kan zich voorstellen, dat de heulbank in de verste uithoeken waar ze, eventueel pas laat, is doorgedrongen, een oude naam kreeg die in het dialect voorhanden was. Ik stel mij de ontwikkelingen aldus voor. In het gebied met de naam *klompenblok* kwamen paalmes en heulbank oorspronkelijk gecombineerd voor. De heulbank rukte alleen verder het kniep- en praamgebied binnen, waar ze later door het paalmes, hier en daar *kniep*- en *praammes* genoemd, gevolgd werd. Het paalmes streefde haar later weer voorbij en een tweede, latere opmars van de heulbank bracht dit meubel, los van het paalmes, verder dan zij in eerste instantie was gekomen. Ze won er nog wat terrein bij en werd daar *bok* genoemd. De *bok*-namen verspreidden zich daarbij als het ware voor *kniep* uit en vormen zo randverschijnselen naast het verbreidingsgebied van dit laatste woord. Men kan dit een weinig fraaie theorie achten, maar zij lijkt mij de enige die een verzoening bewerkt tussen de waarschijnlijkheid dat het paalmes vroeger dan de heulbank arriveerde in het gebied waar deze laatste *bok* heet en het andere vermoedelijke feit dat de heulbank het eerst aangekomen is in het gebied van *kniep* en *praam*.

Het smalle pad met de benaming *klompenblok*, van de IJssel noordwaarts tot in Groningen, getuigt van de oudste heulbank-verbreiding in noordelijke richting. Oorspronkelijk moet het een naam geweest zijn voor het snijblok, wat later voor het snijblok met inkeping, d.w.z. voor een combinatie van snijblok en heulbank. De komst van het paalmes zou in het noorden wat vertraagd kunnen zijn, zodat het er pas samen met de heulbank zijn intrede deed. Ten opzichte van deze benaming *klompenblok* zijn *kniep* en *praam* als randverschijnselen te beschouwen. Argumenten voor deze interpretatie van de toch niet zo duidelijk als een expansie-patroon herkenbare *klompenblok*-verbreiding zijn te vinden in het parallellisme met andere kaarten: kaart 2, 5, 6, 7, 14, en 17.

Als de lezer mij ontslaat van de plicht ook nog alle samenstellingen te bespreken — wel wil ik in het algemeen opmerken, dat herhaaldelijk toevoeging van *klompen*- en *klomp*- in het noordoosten wijst op een behoefte aan onderscheiding, ook al weer een teken dat de heulbank er